

INARI

TOIMINTAKERTOMUS

1.8.2025 – 31.7.2026

KIRJASTO

KIRJASTON TOIMINTAKERTOMUS 2025-2026

Kirjasto on aktiivinen osa kuntalaisten elämää

Kirjasto toteutti kirjastolain 2016/1492 6 §:n mukaisia tehtäviä.

Kirjaston toiminta on Inarin kunnan ylläpitämää maksutonta lähi- ja peruspalvelua, jossa pyrittiin aktiivisesti tavoittamaan kaikki kuntalaiset. Tässä tavoitteessaan kirjasto onnistui hienosti. Kirjasto on helposti saavutettava sivistys- ja kulttuurilaitos, joka edistää kirjallisuuden ja kulttuurin harrastamista sekä monilukutaitoa. Monilukutaidon edistäminen vahvistaa aktiivista kansalaisuutta, mikä lisää luottamusta ja hyvinvointia yhteiskunnassa. Kirjasto oppimisympäristönä tukee elinikäistä oppimista sekä etäopiskelua ja -työskentelyä. Kirjastotilat ovat kaikille avoimia, esteettömiä yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Sivistystyöllään kirjasto tukee kuntalaisten hyvän elämän edellytyksiä.

Kirjaston toimintaa kuvaavat laajat tilastotiedot ovat luettavissa Suomen yleisten kirjastojen tilastot -verkkopalvelussa <https://tilastot.kirjastot.fi/>

Vuodelle 2025 on tilastoitu Inarin kirjaston kokonaislainaus 16,42 lainaa/asukas, joka on hieman enemmän kuin viime vuonna (16,23 lainaa/asukas). Vuoden 2023 vastaava kokonaislainaus 15,71 lainaa/asukas. Kirjastossa fyysiset käynnit suhteutettuna asukas lukuun oli 13,25, joka myös nousi vuoden 2024 tilastomerkinästä (13 fyysiset käynnit/asukasluku). Verkkokäyntejä vuonna 2025 oli 96 863, kun vuonna 2024 verkkokäyntejä oli 70 945 ja vuonna 2023 oli 57 449. Osittain tätä huimaa kasvua selittää se, että Tarinoiden Inari on ollut julkisuudessa esillä. Yhteistyössä Lapin hyvinvointialueen kanssa on kirjastolle saatu osa-aikainen ja määräaikainen työntekijä, joka on aktiivisesti nostonut uusia tarinoita kaikkien kuunneltavaksi. Vuoden 2026 tilastot valmistuvat vasta vuoden 2027 alkupuolella.

Helposti saavutettavat palvelut

Pääkirjaston vakiintunut asiakaspalveluaika oli 48 h/vko ja lisäksi omatoimiaika 35 h/vko. Saamelaiskirjastossa asiakaspalveluaika oli 24 h/vko ja lisäksi omatoimiaika 59 h/vko. Kesäaikana oli muutoksia palveluajoissa ja mm. pääkirjastossa oli kesällä lauantaisin vain omatoimiaika. Saamelaiskirjasto oli osittain auki heinäkuussa 2026. Saamelaiskirjastolla oli kesätyöntekijä kesä-heinäkuussa 2026.

Kirjastoautossa oli kahden viikon reittikierto. Palveluaikaa oli keskimäärin 20 h/viikko. Pysäkkejä on 64. Kirjastoauton aikataulu tarkistetaan vuosittain syksyllä.

Kirjaston 24/7 -verkkopalvelu on osoitteessa lapinkirjasto.finna.fi.

Kirjastojen tiloissa ei ole tapahtunut kovinkaan suuria muutoksia vuoden 2025-26 aikana. Edelleen pääkirjaston tilat lämpenevät kesällä niin paljon, että osa asiakkaista pitää lainaamisessa kesätauon.

Kirjastossa on liikuntatoimen liikuntapassien myyntipiste. Kirjastoautossa myydään edelleen Ivalon apteekin käsikauppälääkkeitä ja toimitetaan asiakkaille reseptilääkkeitä.

Perustehtävät

Kirjaston keskeiset tehtävät ovat monipuolisen lukutaidon ja lukemisharrastuksen, yhteiskunnallisen osallisuuden, harrastamisen ja kulttuurin kokemisen edistäminen. Tätä varten ovat olemassa kirjaston kokoelmat, opastus- ja opetuspalvelut sekä tapahtumat, näyttelyt sekä kirjallisuuteen liittyvän muu toiminta. Kirjastopalvelut tuotetaan laadukkaasti, taloudellisesti ja kaikkia osapuolia vastavuoroisesti hyödyttävässä yhteistyössä kunnan sivistystoimen, muiden paikallisten toimijoiden ja Lapin kirjaston kesken.

Koulujen kanssa on tehty kirjaston lukijuuskasvatussuunnitelma ja koulun opetussuunnitelman mukaista lukutaitoyhteistyötä. Lukutaitoyhteistyön sisältöä ovat mm. kirjastonkäytön opetus, tarinatuokiot ja kirjavinkkaus. Vastaavasti alle kouluikäisille tarjottiin satutunteja. Vuoden 2025 aikana annettiin kirjastonkäytön opetusta myös inarinsaameksi sekä satutunteja pohjois- ja inarinsaameksi.

Kirjasto järjesti monipuolisia kirjallisuuteen ja lukemisen edistämiseen liittyviä koulutuksia vuonna 2025 yhteensä 38 kertaa. Niihin osallistui yhteensä 655 osallistujaa. Tämä on hieman vähemmän kuin vuonna 2024.

Kirjasto osallistui Inari 150-tapahtumien järjestelyihin yhdessä kunnan muiden toimijoiden kanssa. Tarkasteltuna ajanjaksona kirjastolla kävi mm. teatteriohjaaja, näyttelijä ja kirjailija Juha Hurme, kirjailijat Seppo Konttinen sekä Vehka Kurjenmiekka. Ivalon pääkirjastolla kokeiltiin myös kirjailijavierailua, joka lähetettiin striimauksen. Kirjailijana oli toimittajanakin tunnettu Sara Kelemen.

Näyttelyissä esillä oli mm. Pasi Ahposen muistonäyttely, Eveliina Riepuhan maalauksia, kultamuseon kiertonäyttely Miinoja ja mainareita sekä Tiina Melingin Teosaarrepolku. Lisäksi vuoden 2026 Inariviikoilla on Inarin kirjasto ollut mukana toteuttamassa tapahtumia. Teemaviikkoja, merkkipäiviä ja muita ajankohtaisia teemoja huomioitiin pienimuotoisemmin kirjanäyttelyin. Kirjasto teki yhteistyötä liikuntatoimen kanssa järjestämällä muutaman kerran shared reading -tilaisuuksia. Shared reading- koulutukseen on kirjastolta osallistunut yksi henkilö ja toimintaa on jatkettu vuoden 2026 aikana omana toimintana. Saamelaiskirjastossa pidettiin kuukausittain kokoontuvaa kirjakerhoa aikuisille. Pääkirjaston tiloissa kokoontui kansalaisopiston järjestämänä kirjoittaja- ja harrastajaryhmiä. Kirjastossa on ollut mahdollisuus tenttien suorittamiseen, mikä tukee etäopiskelua.

Kirjasto ylläpitää uudistuvaa, monipuolista kokoelmaa, johon kuuluu perinteisiä ja verkkoaineistoja, sekä niihin liittyviä palveluita. Kokoelmien kehittämisessä tavoitteena olivat valtakunnalliset, kokoelmien uusiutumista kuvaavat suositukset, jotka myös pääosin saavutettiin. Kirjaston kokoelma vuonna 2025 oli yhteensä 84 403, kun se vuonna 2024 oli yhteensä 87 060 yksikköä. Uutta aineistoa hankittiin yhteensä 2 909 ja edellisenä vuonna 3 253 kappaletta. Kokoelmien pieneneminen johtui poistojen suuresta määrästä.

Verkkoaineistojen tarjonta on pysynyt laajana sen jälkeen, kun Inarin kunnankirjasto liittyi Pohjoisen eKirjaston Yhteistyösopimukseen vuonna 2021 sekä kuntien yhteiseen E-kirjastoon 2025 alussa. Pohjoisen eKirjasto sekä kuntien yhteinen E-kirjasto kehittävät ja ylläpitävät keskitetysti laajenevia e-palvelusisältöjä. E-kokoelmiin kuuluu kirja-, äänikirja-, lehti-, musiikki- ja elokuva-aineistoa, joista suurin osa on kotoa käsin etäkäytettäviä. Verkkoaineiston käyttö on tarkastelukaudella edelleen hieman kasvanut. E-äänikirjojen käyttökerrat (eli lainaus) vuonna 2025 oli 1 734 kertaa.

Paikallista kulttuuriperinnettä säilytetään ylläpitämällä kirjaston Inari-kokoelmaa ja Tarinoiden Inari-verkkoarkistoa. Tarinoiden Inarin sivustoja on päivitetty ja tarinoita on lisätty kuunneltavaksi. Tämän on mahdollistanut työntekijän saaminen yhteistyössä Lapin hyvinvointialueen kanssa.

Inarin kirjasto on osallistunut aktiivisesti Lapin kirjaston yhteiseen kehittämistyöhön. Kirjastotoimenjohtaja on kuulunut Lapin kirjaston johtoryhmän puheenjohtajistoon sekä Lapin AKE-kirjaston ohjausryhmään.

Inarin kirjasto toteutti yhdessä koko henkilöstön kanssa kirjastolle laatimiaan tavoitteita.

Hanke –painopistealueena lukutaidon edistäminen

Kirjasto on toteuttanut perustehtäviensä lisäksi hankeavustuksella kehittämistyötä.

1.4.2024-31.12.2025 kirjasto toteutti Lukutaidon valmiuksia Lapin malliin -hanketta. Inarin kirjasto toimi hankehallinnoijana Lapin kirjastojen yhteishankkeessa, jonka tavoitteena oli levittää Inarin kirjastossa kehitettyjä toimivia lukutaitoyhteistyön malleja muihin Lapin kirjastoihin. Hankkeeseen osallistuivat kaikki Lapin 21 kuntaa ja hanke kohdistui jokaisen kunnan kirjastoon sekä varhaiskasvatukseen. Hankeen rahoitti Lupa- ja valvontavirasto. Hankkeessa työskenteli yhteensä 3 osa-aikaista työntekijää. Hanke onnistui loistavasti ja se sai suurta valtakunnallista huomiota.

1.4.2026 Inarin kirjastolla aloitettiin uusi valtakunnallinen hanke Lukutaito haltuun kirjastoissa. Hankkeen rahoitus tulee Lupa- ja valvontavirastolta. Yhteistyökumppaneina on Kemien, Raahen, Hämeenlinnan, Vaasan, Joensuun, Kouvolan, Mikkelin ja Jyväskylän kirjastot. Hanke keskittyy aikuisten kanssa tehtävään lukutaitotyöhön.

Henkilöstö

Kirjastotoimen vakinaiseen henkilöstöön kuuluu kirjastotoimenjohtaja, kaksi kirjastonhoitajaa, kolme kirjastovirkailijaa ja kirjastoautonkuljettaja-virkailija; yhteensä kirjastossa on seitsemän henkilötyövuotta. Saamelaiskirjastossa oli pitkäaikainen sijaisjärjestely vuoden 2027 loppuun asti, koska vakinainen kirjastonhoitaja on työvapaalla hankesiantuntijana. Inarin Saamelaiskirjastolle on palkattu vakinaiselle kirjastohoitajalle sijainen.

Henkilöstön osaamista on kehitetty täydennyskoulutuksen avulla.

Saamelaiskirjastossa on ollut 1 kesätyöntekijä, sekä pääkirjastossa että Saamelaiskirjastossa ohjattavia koululaisia TET-jaksoilla, sekä pääkirjastossa kaksi henkilöä avo- tai kuntouttavassa työtoiminnassa.

Tavoitteet ja arviointi

Saamelaisuus – Saamen kielten vahvistaminen ja kulttuurin edistämisen tukeminen			
Toiminnalliset tavoitteet	Toimenpide	Mittari	Toteutuminen
Saamenkielisten palveluiden vahvistaminen	Ylläpitää ja edistää saamenkielistä kirjallisuutta kaikilla kolmella kielellä.	Saamenkielinen kokoelma	Saamenkielistä kokoelmaa on ylläpidetty ja kartutettu tavoitteiden mukaisesti.
	Tarjotaan saamenkielistä kirjallisuutta ja pedagogisia satutunteja	Saamen kielellä pidetyt pedagogiset satutunnit	Pedagogisia satutunteja on pidetty suunnitellusti

Hyvä elämä – Sosiaalisesti kestävä kasvu			
Toiminnalliset tavoitteet	Toimenpide	Mittari	Toteutuminen
Toimivat palvelut	Kirjastojen monipuoliset palvelut: Tilat ja välineet työskentelyyn, oppimiseen, harrastamiseen, tapahtumiin, kansalaistoitintaan	Toimivat laitteet, tilojen vuokrat, asianmukaiset välineet	Äänieristettyjen tilojen tarjoaminen monipuolistanut tilojen tarjontaa. Laitteet ja välineet toimineet hyvin.
	Laadukas asiakaspalvelu, saavutettavuus. Asiakkaita opastetaan kirjaston, tietolähteiden ja verkkopalveluiden käytössä.	Palautekysely Henkilökunnan määrä	Kyselyistä myönteistä palautetta henkilöstön asiakaspalvelusta. Henkilöstön määrä pysynyt ennallaan.
	Kuntalaiset saavat kirjastopalveluita Ivalon ja Inarin kirkonkylän lisäksi myös kirjastoautossaan.	Kirjastoauton pysäkkien määrä	Kirjaston pysäkkien määrä pysynyt ennallaan.
Hyvinvoivat lapset ja nuoret	Lapset, nuoret ja nuoret aikuiset ymmärtävät lukemaansa. Lukutaidon valmiuksien tukeminen yhteistyössä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa.	Lukijuuksavastussuunnitelman mukaiset toiminnot järjestetään	Lukijuuksavastussuunnitelman mukaiset toiminnot toteutettu

--	--	--	--

Kirjaston toimintaa ja kehittämistä tarkastelukaudella ohjaavana periaatteena on ollut se, että olemme asiakasta varten. Kirjasto on integroinut omiin tavoitteisiinsa Inarin kunnan yleisiä strategisia tavoitteita. Lukemisen ja lukutaidon edistäminen on läpäisevä näkökulma asiakkaille suunnatussa toiminnassa. Kirjastolla on riittävä, hyvinvoiva ja osaava henkilökunta, jolla on mahdollisuus erikoistua. Nämä tavoitteet pohjautuvat kirjastolakiin ja Lapin kirjaston strategiaan sekä henkilökunnan kanssa käytyihin keskusteluihin.

Kirjaston kokoelmia ja palveluita sekä periaatteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti sekä omana työnä että osallistumalla LVV:n ja Lapin kirjaston järjestämiin yhteisiin asiakaskyselyihin ja muihin evaluointeihin.

Kirjastoissa on päästy tavoitteisiin hyvin. Tarkastelujakson aikana kirjaston henkilöstö on saanut hyvää palautetta toimivasta ja ystävällisestä asiakaspalvelusta.